

זא א מיי פ"ט מהלכות
תרומה הלכה ב:
ז ב שם הלכה א:

הישן תחת המטה פרק שני סוכה

(א) גיטין כח, טז ג'
שם ודלים ג: ימות קט:
(א) ז"ק טט: דמאי פ"ז
מ"ד יומא ה: ערובין לו:
מעילה כב, חולין יד, גיטין
כה, כת, יוספ"ט דמאי פ"ח
ה"ה, טז [דמאי פ"ח
ה"ה, טז] גי' רש"י טבל
ודמאי, ו עין מהרש"א,

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה שני לוגין
וכי' אכל כחן שהוא ודאי
כ"ך ליתן ללוי והוא דלא
קמיני: (ב) ד"ה עשרה וכו'
מורס כדעת בעל הבית
ואם אינו יודע דעתו
של בעל הבית תורם
בבינונית אחד מחמשים
פימת עשרה:

לעני רש"י

ריטוי"ט, מחברך.

רבינו הגנאל

ואקשין וכי אמר אבי
כי ר' מאיר חייש למיתה
ור' יהודה לא חייש,
והתנן בניטין פרק ג' בת
ישראל שניסת לכהן והלך
בעלה למדינת הים, הרי
זו אוכלת בתרומה בחזקת
שהוא קיים, ורמב"ם פ"ח
הרי זה גיטין שעה אחת
קודם מיתתו אסורה לאכול
בתרומה מיד, ומשני אבי,
הא דקתני אוכלת, ר' מאיר
דלא חייש למיתה, והא
יהודה דחייש למיתה, דתנן
הלוקח יין מבין הכותים,
פ"י ביערב שבת ולא הסיפק
להפריש, אמר שני לוגין
שני עתיד להפריש הרי
הוא תרומה וכו'. ומה ר'
לבקיעת הנדר, ור' יהודה
דחייש לפיכך אוסר.

דתניא הלוקח יין מבין הכותים. זרייתא היא דמתני זה פלוגתא דתנאי ומשנה אחרת היא במסכת דמאי פרק שביעי [מ"ד] וסממא כר"מ ובמטהר יינו של כותי איירי או קודם שגזרו על יין כדאיתא פ"ק דחולין (דף טו.) ואע"ג דר' יוסי ורבי שמעון דהכא שמעינן להו בזמנאות פרק רבי ישמעאל (דף טו.) דכותים גרי אריות הן מ"מ אפשר דשגזרו על יין של נכרים לא גזרו על של כותים כיון דפרושים מע"ז יומר משאר נכרים ומחזיקים בתורה שזכתב אע"פ שגזרו על פתן כמו כן למ"ד גרי אמת גזרו על פתן ולא גזרו על יין עד שגזרו רבי מאיר דפרק קמא דחולין: **שני** לוגין שאני עתיד להפריש. ש"ע צ"ן השמשות איירי דקתני בתוספתא^(א) הלוקח יין מבין הכותים עד ע"ש ושכח להפריש ולא ששכח עד שקשקש היום דלסן כן אפילו לקרות לו שם אסור דממוכא בזמנה דוכתי דאין תקנה לטבל בשבת אלא

וכיון דמיייתא בווצא ולא אדעתיה ומי אמר אביי ר"מ חייש למיתה ור' יהודה לא חייש והתנן ^(א) בת ישראל שנשאת לכהן והלך בעלה למדינת הים אוכלת בתרומה בחזקת שהוא קיים ורמב"ם פ"ח ה"הרי זה גיטין שעה אחת קודם מיתתו אסורה לאכול בתרומה מיד ואמר אביי לא קשיא הא ר"מ דלא חייש למיתה הא רבי יהודה דחייש למיתה דתניא ^(א) הלוקח יין מבין הכותים אמר שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה מעשר ראשון תשעה מעשר שני ומיחל ושורתה מיד דברי רבי מאיר רבי

התרומה נחשדו: ומיחל מעשר שני שהוא יכול לחללו ומחללו בתוכו על מעות שיש לו בתוך ביתו: ושואה מיד. ומכניח אכרייה וכשיבא לביתו יפריש ואמרין יש צריכה שאלו הן מעשרין ותרומתן: אוקרין

ואקשין וכי אמר אביי כי ר' מאיר חייש למיתה ור' יהודה לא חייש, והתנן בניטין פרק ג' בת ישראל שניסת לכהן והלך בעלה למדינת הים, הרי זו אוכלת בתרומה בחזקת שהוא קיים, ורמב"ם פ"ח הרי זה גיטין שעה אחת קודם מיתתו אסורה לאכול בתרומה מיד, ומשני אבי, הא דקתני אוכלת, ר' מאיר דלא חייש למיתה, והא יהודה דחייש למיתה, דתנן הלוקח יין מבין הכותים, פ"י ביערב שבת ולא הסיפק להפריש, אמר שני לוגין שני עתיד להפריש הרי הוא תרומה וכו'. ומה ר' לבקיעת הנדר, ור' יהודה דחייש לפיכך אוסר.

באסור דלמרינן פרק כירה (שבת דף מג.) טבל מוכן הוא אלל שבת שאם עבר ומיקנו ממון וצ"פ מי שהשחין (שם דף קט:) היתה בהמתו טעונה טבל ועששית אסור לפורקה ולא מסמכר למימר דכל הני ר' יהודה ורבי יוסי ור' שמעון דלמרינן ועוד דלמרינן פרק שני דבינה (דף פ"א) המעשר בשבת בשוגג יאכל במזיד לא יאכל שרי למיכל בתנאי שאני עתיד להפריש לא היה ראוי לקונסו אפילו עבר ותיקן ולא מיירי נמי צעוד יוס אלא שאין שבות ביום כדי להפריש דאם כן נימא מעשר שני בצפוניו או דדרומו ויחללו וישתה כמו גבי דמאי אלא ששכח עד צ"ן השמשות איירי דאסור להפריש דתנן פרק צמח מדליקין (שבת דף לז.) ספק חשיכה אין מעשרין את הודאי ופירות כותי ודאי דאף על גב דלמרינן פרק שלשה שאכלו (בבב"ב דף מו.) הני כותאי עשורי מעשרי כראוי דכיון דכתיב באורייתא מזהר והירי ה"מ כשורפין לאכול אכל למכור לא חיישי אלפני עור דדרשי ליה כפשטיה ומשום גזל את הכהן ואת הלוי נמי לא חיישי דהוה ליה ממון שאין לו מוצעין ועוד משום דלא הוצרך חלקם ועוד כדדרשין פרק השוכר את הפועלים (ב"מ דף פח:) עשר תעשר ואכלת ולא מוכר ולקרות שם כי האי גוונא דאומר שאני עתיד להפריש מותר דכולי דאי לא גזר צ"ן השמשות אפ"י בודאי וכי האי גוונא דתני הכא קתני במסכת דמאי פרק ז' ^(א) גבי תאנים של טבל אכל זהא דמאי לא תני הני דהכא וצטבל ודאי תני תרומה גדולה מה שאין כן בדמאי דלא נחשדו עמי הארץ על תרומה גדולה והא דלא תני הכא למחר ולא גבי ^(א) דמאי פרק ז' וצ"ן מוזנן חברו (שם מ"ח) דקתני התם שאני עתיד להפריש למחר משום דבמומן אין מפריש אלא מה שאוכל והוא הדין נמי גבי מי שיש לו תאנים של טבל שיכול להפריש מה שאוכל בשבת אלא לפי שירצה לתקן את המותר הכל בשבת אחת לא קתני למחר דלזוך חול אסור להפריש ובהדיא אמרינן זירושלמי פ"ו דדמאי רבי ינאי הוה ליה תנאי ודאי שאל רבי חייא רבו מהו מתקנא בשבתא א"ל למען תלמד ליראה את ה' אלהיך כל הימים אפילו בשבת פירוש תנאי ודאי שהיה לו טבל ודאי שהתנה עליו מערב שבת מה שאני עתיד להפריש יהא מעשר אלנא בהדיא דשרי וקנת תימנ בעובדא דהאשה רבה (יבמות דף נג.) דרבי ינאי גופיה מעשר מפירא דבייתיה שלא מן המוקף וקרא שם והפריש בשבת מן המוקף כעובדא דירושלמי ושמה יהוא הוה זרישא ואכתי לא ידע אי שרי אי נמי היה צריך לכוונה כנחא דפירי ועוד דאין מתנה על ודאי שזיד חזירו כדאיתא זירושלמי דדמאי דלמר מה צ"ן ודאי למחר דמאי אדם מתנה על דבר שאינו ברשותו ודאי אינו מתנה אלא על דבר שברשותו והא דאין קורא שם הכא לתרומה מעשר ולא גבי תאנים טבל ואלו גבי מוזנן ובהדיא דמאי אשכחן שוא קורא שם לתרומה מעשר משום דגבי דמאי דמעשרין והן שלו מתקן המעשר כדי לאכול אכל כאן שהוא ודאי צריך ליתן ^(א) ללוי (שם טז) ולהכי לא קתני הכא מעשר בצפוניו או דדרומו דקתני מה שאין דקביעות מקום כהפרשה ותנן פרק צמח מדליקין (שבת דף לז.) וספק חשיכה אין מעשרין את הודאי אכל מעשרין את הדמאי ומתנינן בה"ש ולהכי נמי לא קתני הכא ומחלל על המעות דקתני גבי דמאי אלא קתני ומיחל ושותה והיינו מתחיל ושותה דאי מחלל על המעות ושותה ליתני מחלל על המעות דקתני בצלוהו ועוד כאן דלמר שאני עתיד להפריש סתם ולא קבע לו מקום בצפוניו או דדרומו אין יכול לחללו דתניא בתוספתא דמעשר שני מעשר שני שבחפץ זה מחולל על איסר זה ולא קבע לו מקום בצפוניו או דדרומו רבי שמעון קרא שם וחכמים אומרים עד שיאמר לצפוניו או לדרומו ומיייתי התם עובדא דרשב"א ור' יוסי ור' יהודה שנכנסו אלל צעל הבית לומר והיה מעשר צוה הענין אמרו לו והסכרת המעות ואיבדת הנפשות ורבי שמעון נמי דלמר קרא שם לא אמר אלא דוקא כשאומר בתוכו מעשר שני פלוגתיהו דר"ש ורבנן במסכת תרומות (פ"ג מ"ה) האומר תרומת כרי זה בתוכו ותרומת מעשר בתוכו ר"ש אומר קרא שם ומפרש פרק בכל מערבין (עירובין דף לו.) דוקא כשאומר בתוכו דמשמע בצמאעיתו דקבע לו מקום אלא זירושלמי עלה דהיה דתרומות פרק ששי משמע דבתוכו לאו דוקא ושם פירשתי ועוד על כרחיך צריך להפריש דהא קאמר שאני עתיד להפריש ואם היה שותה בלא הפרשה נמנא שותה עולה למפרע כמו בלא יבקע הנוה דשאני עתיד להפריש אכלוהו קאי דממוכא בתוספתא דקתני עשרה הבאים אחריהם תשעה הבאים אחריהם ובשבת אין מפרישין כדפרישית: **עשרה** מעשר ראשון תשעה מעשר שני. לאו דוקא דכבר הפריש מן המאה שני לוגין לתרומה גדולה ונמנא חסר מהנך עשרה ותשעה מעשר של שני לוגין דהיינו חומש הלוג וכן גבי תאנים דמסכת דמאי (פ"ו מ"ה) ומיהו יתכן שהפריש שנים ממאה ושנים דהא זמנין דמפריש נמי אחד מששים דתנן במסכת תרומות פרק רביעי (מ"ד) תורם כדעת צעל הבית (א) אחד מששים פיתה עשרה או הוסיף עשרה תרומתו ומיהו דתנן במסכת תרומות פרק אלמנא שיעור המעשר ולא יתכן לומר כן בתאנים של טבל דמסכת דמאי פרק שביעי ועוד יש מפרשים משום דחטה אחת פוטרת את הכרי אינה ממועטת את המעשר אפ"י כשמרבה בתרומה וגם זה לא יתכן כלל: **דברי ר"מ**. משמע הכא דר"מ אית ליה צריה דלמאן דלית ליה צריה אסור דממוכא שמעתינן בזמנה דוכתי ומימה דפרק יש צבור (בבב"ב דף מה.) משמע דמספקא ליה לרבי מאיר אם יש צריה אם לא גבי פלוגתא דר"מ ורבי יהודה דאם לא נתנו עד שחלקו ומפרש בגמרא דצריה ליה כרז אפי' דלמר האחין שחלקו מתנה יורשין ומנחה לקוחות וטעמא משום דמספקא ליה כדמוכח פ"ק דבבא קמא (דף טז.) וי"ל דשאני הכא שמכר דבדריו כשאומר שאני עתיד להפריש וכן צריך לומר משום רבי יהודה דמוקי ליה התם רבא כרז אפי' וצריש כל הגט (גיטין דף כה.) קאמר רבא גופיה דצ"ן רבי יהודה ורבי שמעון אית להו צריה וטעמיהו הכא משום דקביעת הגזר וכן צריך לומר נמי דלא תיקשה לדשמואל אדשמואל בצוף צ"נה (דף לו.) גבי שנים שלקחו חבית ובהמה בשותפות דקאמר שמואל אף חבית אסור משום דאין צריה וצ"פ מי שאחזו (גיטין דף עה.) אמרינן אתקין שמואל בגיטא דשכיב מרע אם ימות יהא גט ואם לא ימות לא יהא גט ולכי מיית הוי גיטא אלמא יש צריה דכי האי גוונא דייקנין פרק כל הגט (שם דף כה:) וספק זרישא אמילתיה דר' יהודה דמה היא צאותן הימים והטעם פ"י שם בקונט' משום דאין זה תנאי כשאר תנאים דלמנא שאדם מתנה בגט שזידו לקיימם ודעתו לקיימם כשמתנה עליהם ולכשתקיים התנאי הוי גט למפרע בלא טעמא דצריה אכל הכא דאין צידו ובשעת התנאי הוא ספק והתנאי מתקיים מאליו אי לאו משום צריה לא הוי גט והא דמשמע פרק בכל מערבין (עירובין דף לו.) גבי שני רמונים כשאמר אם ירדו גשמים היום יהא זה תרומה על זה ואם לאו יהא זה תרומה על זה דהוי תרומה היינו למאן דלית ליה צריה אי נמי התם חשיב טפי משום דמתנה